

SABAHATTİN ALİ VE OKTAY RİFAT... ONLAR YİNE SEVENLERİYLE BİRLİKTE

İnsanın elinden tutan bir şair:

OKTAY RİFAT

18 Nisan Oktay Rifat'ın onuncu ölüm yıldönümü. Bu yıldönümü henüz Oktay Rifat şiiri ile tanışmamışlar için hoş bir vesile olabilir.

Baş BİÇAKÇI

Kendi kaleme aldığı hayat hikâyesinde şöyle diyor: "Ozanlık dışında her iş bana, ikinci derece bir uğraş gibi göründü." Evet Oktay Rifat bir şair, hem de şiirin zor bir iş olduğunu hissettirecek kadar iyi bir şair. 18 Nisan Oktay Rifat'ın onuncu ölüm yıldönümü. Bu yıldönümü henüz Oktay Rifat şiiri ile tanışmamışlar için hoş bir vesile olabilir. Önce biraz ansiklopedik bilgi:

1914 Trabzon doğumlu. Çocukluğu ve ilk gençliği Ankara'da geçiyor. 1936 yılında Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitiriyor. İlk şiiri yine aynı yıl *Varlık* dergisinde yayımlanıyor. Lise ya da gençlik arkadaşları diyebileceğimiz Orhan Veli Kanık ve Melih Cevdet Anday ile birlikte 1941 yılında o ünlü 'Garip' kitabını çıkarıyor. Bazı kamu kuruluşlarında çalışıyor, serbest avukatlık yapıyor, 1973'te de Devlet Demiryolları'ndan emekliye ayrılıyor.

Oktay Rifat'ın 50 yılı aşan şiir serüvenini çeşitli evrelere ayırmak mümkün. Garip şiiri, 1956 yılında yayımlanan ve İkinci Yeni'nin başlangıcı saydığı 'Perçemli Sokak' kitabı, toplumsal şiirleri, doğaya yönelişi... Ama bütün şiirlerinden ortak bir sonuç çıkarmak da mümkün; varoluşa bir çeşit saygıdır onun şiirleri. Bu dünya üzerinde, bu ülkede, ölümü, hayatı, kendisiyle birlikte başka insanların mutsuzluğunu duyan, düşünen ve yalnızlaşan insanın yanında yer alır. Onun elinden tutan ve düştüğü yerden kaldırır. Bu dünyanın tek dünya olmadığını anlatır.

YERÇEKİMİNE KARŞI

İlhan Berk onun için, "Şiirlerini dilin yerçekimine karşı yazdı," der. Bu yüzden Oktay Rifat'ın şiirlerini okumak bir törendir. "Dünyayı olduğu gibi kâğıda geçirmez, yaradının kendisiymiş gibi kurar." Düzyazının anlatım düzenini hemen hiç kullanan. Aklın denetiminden uzak durur. Buna rağmen, ilk dizinin büyüyle başlayan şiirleri dikkatlenmemiş şiir duygusunu duymaz. "Aşağıda, denizlerde bir şeyler var," dedirtir okuyanı. Fazla bir dize veya sözcüğe tahammülü yoktur. "Gördüğünün değil görmediğinin resmini yapar." Şiirin en saf ve en kolay kana karşın halidir bu.

'Elifli', 'Bir Cigara İçimi', 'Çobanlı Şiirler', 'Denize Doğru Konuşma', 'Dilsiz ve Çıplak', Türkçe'nin en güzel şiirleriyle dolu kitaplarıdır. Hepsisi de şiirle akraba olma isteği duyurur. "Ölmeden önce bir kitap daha yazmak istiyorum," diye söz ettiği son kitabı 'Koca Bir Yaz', çoğu şairin hissettiği, her şeyi şiirleştirebilme güveniyle yazılmış kötü şiirler içerse de, bir olgunluk ve söyleyiş rahatlığı anıttır. Düzyazılarından oluşan 'Şiir Konuşması' içinse bir ders kitabıdır denebilir. Şiirlerinde, 'Zaman' sözcüğünü özel isimmiş gibi büyük harfle yazıyordu Oktay Rifat. Şairle şiirinin aykırın düşmediği başka bir Zamanı yoktur.

Muhalif bir yazar:

SABAHATTİN

ALİ

Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden Sabahattin Ali bundan 50 yıl önce nisan ayının belirsiz bir gününde öldürüldü. Nerede gömülü olduğu hâlâ belli değil. Ali için bu sene de çeşitli anma etkinlikleri düzenlendi.

Bundan 50 yıl önce azmettirenleri meçhul bir cinayete kurban giden Sabahattin Ali, Cumhuriyet sonrası Türk hikâyeciliğinin gelişmesinde önemli rolü olan bir isim. Edebiyata şiirle başladı, her vezniyle yazdığı ve halk şiirinin izleri görülen ilk eserlerini, 1926 yılında *Çağlayan Dergisi*'nde yayımladı. 1926-1928 yılları arasında *Servet-i Fünun*, *Güneş*, *Hayat*, *Meşale* gibi dergilere yazan Ali'nin ilk hikâyesi olan 'Bir Orman Hikâyesi' 30 Eylül 1930'da *Resimli Ay*'da yayımlandı. Şiirleri topladığı 'Dağlar ve Rüzgâr' adlı kitapta toplanan (1934) Ali, asıl gücünü hikâyeye alanında gösterdi. Anadolu köy ve kasaba hayatını ve insanlarını gözlemleyerek çıkardığı konuları gerçekçi bir üslupla, güçlü doğa tasvirlerine yer vererek işledi. Öyküleri: 'Değirmen' (1935), 'Kağrı' (1936), 'Ses' (1937), 'Yeni Dünya' (1943), 'Sırça Köşk' (1947); romanları: 'Kuyucaklı Yusuf'

(1937), 'İçimizdeki Şeytan' (1940), 'Kürk Mantolu Madonna' (1943). Ayrıca, *Varlık* dergisinde tefrika edilen 'Esirler' (1936) adlı bir oyunu vardır. Daha sonraları eserleri, 1955-1956 yıllarında yedi ciltlik bir külliyat halinde Varlık Yayınları tarafından yeniden basıldı. Bu eserler, 1972-1976 yılları arasında ise Bilgi Yayınevi tarafından yeniden basılmıştır. 1980'li yıllardan beri eserlerin yayımını Cem Yayınevi sürdürmekte. Okuma merakı dillere destan, doğaya tutkun, kuvvetli bir gözlem yeteneğine sahip Sabahattin Ali, çektiği fotoğraflarla da yaşadığı dönemin tanıklığını yaptı.

AFFEDİLMEZ SUÇ

Muhalif bir yazar ve aydın olan Sabahattin Ali'nin, "Namuslu olmak ne zor şeymiş meğer. (...) Kanunlu, kanunsuz baskılar altında ezile ezile pestile döndük. Bugünün itibarlı kişileri gibi, kese doldurmadık, makam peşinde koşmadık. İç ve dış bankalara para yatırmadık, han, apartman sahibi olmak, sağdan soldan vurmak ve milleti kasıp kavurmak emellerine kapılmadık. Bütün kavgamızda kendimiz için bir şey istemedik. Yalnız ve yalnız bu yurdun bütün yükünü omuzlarında taşıyan milyonlarca insanın derdine derman olacak yolları araştırmak istedik. Bu ne affedilmez suçmuş meğer!" diye dile getirdiği isyanını paylaşarak anıyoruz onu; ölümünün üzerinden yarım asır geçmesine rağmen hiçbir şeyin değişmemiş olmasının verdiği acıyla.

19-4-1998

